

AZ 1956-OS FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC

ELŐZMÉNYEK

- 1953. Rákosit Moszkvába rendelték: Nagy Imre kinevezése miniszterelnöknek
- DE: Rákosi maradt a pártvezető és a párt maradt a vezető politikai erő
- A felelősséget megpróbálta Péter Gáborra hárítani – életfogytiglanra ítélték
- 1955. Nagy Imre menesztése – a párton belüli hatalmi harcban szovjet segítséggel győzött Rákosi – Hegedűs András miniszterelnök (Rákosi embere)
- Rákosi bukása azonban küszöbön állt: Hruscsov rendezni akarta a viszonyt Titoval
- Köv.: Rajkot ártatlanul ítélték el – tehát: Rákosi is bűnös
- 1956. XX. Kongresszus: köv.: Rákosi „felmentése”-nem mondták ki a bűnösségét, mert a KB-ban a hívei voltak többségben
- helyére: Gerő Ernő – ugyanolyan bűnös volt
- Kádár János és Marosán is bekerült a vezetésbe – az új idők jele (évekig börtönben voltak a Rákosi-korszakban)
- Pártellenzék kialakulása– reformerek a párton belül: Nagy Imre körül csoportosulnak
- Petőfi-kör gyűlései: a fiatal értelmiségiek bírálták a pártvezetést
- Irodalmi Újság: az Írószövetség lapja - a pártfunkcionáriusok bírálata
- 1956. október 6. Rajk László újratemetése
- 1956 október második fele: DISZ kiválása a KISZ-ből – az egyetemisták ifjúsági szervezete- ennek értelmiségi tagozata: Petőfi Kör
- Budapesten és vidéken az egyetemisták a követeléseiket pontokba foglalták:
- Tervgazdaság módosítása, beszolgáltatás eltörlése
- Új ár-és bérszabályozás
- Demokratikus politikai rendszer megteremtése, sajtószabadság
- Nemzeti jelképek visszaállítása, szabad választások
- Szovjet-magyar kapcsolatok kölcsönösségi alapra helyezése
- Szovjet csapatok kivonása, Rákosiék felelősségre vonása

A FORRADALOM KITÖRÉSE

- Október 23: a Petőfi-kör és az egyetemisták közös gyűlése: szolidaritás a lengyelekkel
- Hely: Bem tér, időpont: du. 3 óra
- Pártvezetés: betiltotta, majd engedélyezte
- 50 ezer ember (a Műszaki Egyetemről és a Tudományegyetemről indultak az egyetemisták és csatlakoztak hozzájuk a munkások)
- a Bem térről az Országház elé vonultak: Nagy Imre beszédét követelték
- csillapító hatású beszédet mondott
- ez csalódást keltett
- a tömeg többi részei:
- Sztálin-szobor (Dózsa György út)
- Magyar Rádió – nyilvánosságra akarták hozni a követeléseket
- De: a rádióba nem engedték be a tömeg képviselőit
- Gerő beszédének beolvasása: a nép ellenségei mozdultak meg
- A Rádió védői közül valaki a tömegbe lőtt – köv.: a forradalom kitörése
- Fegyverek: fegyverraktárakból és tömeg ellen kivezényelt katonáktól
- A Rádió elfoglalása: az éjszaka folyamán
- Hajnalban: szovjet páncélosok próbálták meg leverni a felkelést Gerő kérésére-sikertelen

A FORRADALOM BUDAPESTEN ÉS VIDÉKÉN

- A következő napokban a felkelés országossá vált
- Október 24. az Elnöki Tanács Nagy Imrét kinevezte miniszterelnökké
- Cél: a helyzet konszolidálása
- De: a vezetés kicsúszott a pártvezetés kezéből
- A tömegek vették át az irányítást
- Október 25. a Parlamentnél békésen tüntető tömegbe lőttek (szovjet páncélosokból és a környező épületek tetejéről)
- 200 ember maradt holtan a Kossuth téren
- felkelőközpontok: Széna tér, Corvin köz, Baross tér, Mester utca, Tűzoltó utca
- általános sztrájk – a munkahelyeken forradalmi bizottságok és munkástanácsok alakultak
- Október 25. Gerő Ernő leváltása- helyére: Kádár János – ennek a hírnek már nem volt hatása

A FORRADALOM GYŐZELME

- Nagy Imre rádióbeszéde: október 28: Nemzeti demokratikus forradalom zajlik
- Az események ártértekelését elfogadtatta az MDP vezetőségével is
- ÁVH feloszlata
- Demokratikus többpártrendszer bevezetése
- Szovjet csapatok kivonása
- Majd: megegyezés a felkelőkkel: tűzszünet
- Megkezdődik az új rendszer kiépítése és a szovjet csapatok kivonása Budapestről
- Régi pártok újjáalakulása
- Mindszenty József kiszabadítása
- November 1: MSZMP megalakítása – reformkommunisták többségben
- November 1: Új kormány alakulása – koalíciós alapon – Tildy Zoltán és Kovács Béla is tagja
- Egyes forradalmár csoportok megostromolták a pártközpont Köztársaság téri székházát – itt: az ostrom után a védők megglincselése
- Közben folyamatosan áramlottak a szovjet csapatok Magyarországra
- Nagy Imre bejelentése: MO kilépése a Varsói Szerződésből
- ENSZ-hez fordul: a nagyhatalmak ismerjék el MO semlegességét és a Biztonsági Tanács tűzze napirendre a magyar kérdést

A FORRADALOM LEVERÉSE

- Szovjet vezetők: október végén hezitálnak: esetleg elfogadják a változásokat
- Október 30: szovjet kormánynyilatkozat kiadása:elfogadják a magyarországi helyzetet
- De: Szuzei válság + amerikai nyilatkozatok a be nem avatkozásról
- Köv.: október 31. döntés a forradalom leveréséről – Forgószél hadművelet
- November 3. tárgyalás a magyar kormány és a szovjet parancsnokság között a kivonulás feltételeiről: Tököl
- A magyar tárgyalódelegáció letartóztatása
- November 4.: nyílt szovjet támadás
- Nagy Imre beszéde a Rádióban –majd: a jugoszláv nagykövetségre menekülnek
- Csak a budapesti felkelőcsoportok fejtettek ki komolyabb ellenállást
- November 7. Kádár Jánost a szovjet csapatok visszashállítják Budapestre
- November 12. az ellenállóközpontok felszámolása